

249. **V.** Có phương - pháp tu hành nào bao gồm tất cả ba mươi bảy đạo phẩm chăng ? Xin dẫn chứng trong kinh Phật để làm bằng ?

Đ. Chỉ có tu luyện về tâm pháp Đại thừa Bồ-tát, mở rộng trí-huệ quang minh mới thấu gồm ba mươi bảy đạo phẩm. Trong kinh Vị Tăng-Hữu có nói : Trước hết phải học rộng các pháp nói về « nhân duyên ». Nếu hiểu rõ được nhân - duyên (1) thì cái đức tin của mình mới được kiên - cố. Hễ gốc tin mà được đứng vững rồi, thì lẽ cố nhiên hay khởi ra cái lòng tinh-tấn. Do năng lực tinh - tấn, nên lòng của mình không bao giờ khởi ra các nhân - duyên thuộc về ác nghiệp. Nếu đã không bao giờ khởi ra các ác nghiệp, thì đó là cái lòng của mình đã toàn thiện và không phóng dật (tâm đeo đuổi theo dục lạc). Nếu tâm phóng dật không có, thì tâm trí-huệ được thành - tựu. Do năng lực của tâm đại trí - huệ, nên thấu nhiếp được tất cả ba mươi bảy phẩm trợ đạo, là đạo Bồ-đề vậy (Phật đạo).

250. **V.** Người niệm Phật muốn cho tâm mình đừng thọ lãnh ngoại cảnh phải làm thế nào ?

Đ. Phải tỏ ngộ các pháp không thiết có, các pháp không thiết thê, các pháp do Nhơn-duyên hội hợp mà thành...

251. **V.** Xin cho một thí dụ để biết rằng các pháp do Nhơn-duyên hội hợp mà thành ?

Đ. Cũng như chiếc xe hơi do làm nhiều món, nào là bánh xe, nhíp xe, cãm xe, giá xe, thùng xe, mui xe, cây ván, đinh ốc, bù lon, vải, nệm, mui, v. v. . . hiệp lại thành chiếc xe hơi. Nếu tách riêng ra từng bộ phận sắp lại một đồng, thì không có món nào khả dĩ gọi là cái xe cả.

Phân-tích thêm một lần nữa : như bánh xe, cũng không có gì đáng gọi là bánh xe, nếu người ta cạy vỏ ruột ra, lấy cãm ra và phá tung cái niền.

Phân-tích thêm một lần nữa, cũng không thấy cái gì khả dĩ đáng gọi là niền xe, nếu người ta bỏ vỏ lò luyện kim nấu cho sắt chảy ra. Cho đến sắt cũng không thiết có nữa, nếu người ta phân tích ra nhiều phân tử, và nguyên tử. Đến một ngày kia khoa học tiến bộ, phân tích được nguyên tử, thì vạn vật không có gì hết (2), bởi vật-chất do nguyên-tử tạo thành. Vì lẽ ấy, Phật cho vạn sự, vạn vật đều là giả không thiết có, chỉ giả danh mà thôi.

Không cần phân tích làm chi cho khó hiểu, bất cứ sắt đá cây cỏ chi, đê lâu cũng mục, sét, tan rã, không có vật nào bất diệt.

Một cái bánh xe phân tích ra nhiều lần, đến chỗ không không chẳng có gì hết, thì các bộ phận khác như thùng xe, giá xe, nhíp xe, mui xe, nệm xe, v. v. . . cũng y như vậy, cũng không không chẳng có gì hết.

(1) Nhân-duyên : tức lý nhân quả.

(2) Không có về mặt hữu vi.

Đem một chiếc xe và các bộ phận mà thí-dụ như thế, thì biết rằng vạn sự, vạn vật trong vũ-trụ này, món nào, sự nào cũng là giả, do nhân duyên hiệp thành.

252. **V.** Nói muôn vật là giả, không thiết có, bởi do Nhơn-duyên tạo thành, điều này tôi nhờ sự phân tích theo phương-pháp khoa - học nên mau tỏ ngộ. Còn như nói muôn sự là giả nữa, xin giải thích thêm cho rành ?

Đ. Sự thương sự ghét, sự vui sự buồn, sự có sự không, sự phải sự quấy, sự giàu sự nghèo, v. v. . . không có món nào là thiết cả. Chẳng quá do ảnh - hưởng của muôn vật, của tư - tưởng, của Nhơn-duyên mà tạo thành.

Ví - dụ như ông đang xem hát gặp cảnh buồn, lòng ông cũng tùy theo sự đóng trò khéo léo ấy mà quên rằng cảnh giả, nên ông cũng rơi lệ như hầu hết khán - giả khác. Cái cảnh buồn ấy, chẳng phải bỗng dưng mà có, phải đủ đạo kép, phải đủ vai tuồng, phải đủ cảnh ngộ, nào là sơn thủy, nào là thầy tuồng, nào là sân - khấu, nào là âm nhạc, nào sơn phấn, v. v. . . nếu phân tích những món trên đây, ở đâu về đó, thì không có món nào khả dĩ đáng gọi là cảnh buồn cả.

Sự đời cũng vậy, có khác nào trên sân khấu diễn trò đấu, những cảnh ly hiệp bi hoan, những sự hơn thua còn mất, v. v. . . đều do nhiều nguyên-nhân tạo thành. Nếu phân tích cái nhân, thì cái nhân ấy cũng không có gì đáng gọi là nhân cả. Đó là chưa nói tới cái luật tương đối của vạn hữu, hễ có sự thương thì có sự ghét, có sự vui thì có sự buồn...

Sở-dĩ chúng-sanh còn có cái lòng thương ghét, giận hờn, phải quấy, nên hư, đổ kỵ, v. v. . . là tại chúng-sanh không tỏ ngộ được muôn sự, muôn vật là giả, là do Nhơn-duyên, chớ không thiết.

Người tu - hành thường tham - thiền quán tưởng, thấu triệt được chơn-lý của muôn sự, muôn vật như trên đây, thì gọi là chứng lý, gọi là giác-ngộ.

253. **V.** Đức Lục-Tổ Huệ-Năng giảng giải như thế nào mà học trò của Ngài đều tỏ ngộ Tây-phương tại lòng mình ?

Đ. Đức Lục-Tổ nói :... Muốn qui hướng về Phật, thì phải theo trọng tánh của mình mà làm, chớ có chạy theo ngoài thân mà tìm cầu. Tánh của mình bằng mê tức là chúng-sanh, còn tánh của mình biết giác ngộ tức là Phật. Lòng Từ-bi là Quan-Âm, lòng hỷ-xả là Thế-Chí, lòng trong-sạch tức là Thích-Ca, lòng bình-trực tức Di-Đà.

Nếu còn có cái lòng nhân ngã bị thử đó là núi Tu-di, lòng tà là biển nước, phiền-não là sóng dợn, độc hại là rồng dữ, lòng giả dối là quỷ thần, lòng trần lao là cá trạnh, lòng tham sân là Địa-ngục, lòng ngu-si là chúng-sanh.

Này Thiện trí thức ! Thường làm mười điều lành, Tây-phương liền đến, trừ được lòng nhân ngã, núi Tu-di đổ, bỏ lòng tà, nước biển cạn, dứt phiền não, hết sóng dợn, không . độc hại